

Mecsekvidék Egyesület

II. CIVIL INFORMÁCIÓS NAP - Pécs, Vasutas Művelődési Ház, 2024. október 10. 16.00

A civil információs napon kettő témát vettünk górcső alá, melyek a civil szféra és a települési önkormányzati aktivitást érintő közösségi terek és térségi együttműködési lehetőségek körét fedték le.

I. „Közösségi tereink” műhely összefoglaló

műhelyvezető: Dóri Éva

A Mecsekvidék Egyesület 2024-2027-es Helyi Fejlesztési Stratégiájában rögzített szempontok szerint készülő pályázati felhívások alapján a települési közösségi terek és a társadalmi érintettség viszonyait vizsgáltuk.

Alapkérés volt, hogy mit tekinthetünk a településen belül „közösségi térnek”, milyen tevékenységek kapcsolódnak hozzájuk, továbbá kik, miért, mikor és hogyan használják azokat. Hangsúlyoztuk, hogy a kihasználtság kérdése és a fenntarthatóság is fontos szempont a fejlesztési tervek kidolgozás során.

Közösségi infrastruktúra témakör:

- Mária út / Mária kertek (településeket összekötő útvonal)
- turisztikai központok közösségi funkciói
 - természeti örökséghez köthető létesítmények
 - kulturális / szellemi és tárgyi örökséghez köthető létesítmények
 - kerékpárutak (állomások, pihenők helyszínei)
 - turista útvonalak (nevezetességek, pihenők)
- kulturális-közösségi színterek
 - kultúrákövetítés, művészeti produktumok bemutatása és közgyűjteményi funkciók (pl. nézőteres színpad, kiállítótér, könyvtár, muzeális intézmény)
 - közösségi tér: a társas élet igényeinek kielégítése, aktív művelődési lehetőségek pl. kézművesfoglalkozás, szakkörök, klubok, lakossági / szakmai fórumok, ismeretterjesztő előadások stb. (asztalokkal, székekkel berendezett tér)
- közösségi kemence / konyha
- épített és tárgyi - szellemi örökség: malom, mosógát / mosóház, helytörténeti gyűjtemény, tájház, skanzen, templom, kápolna, keresztek, emlékhelyek
- szálláshelyek (turizmus, táborok)
- piac (helyi termék, kulturális és közösségi programok)
- pincék / pincesor
- borút

Társadalmi rendezvények:

- hagyományokkal rendelkező fesztiválok, falunapok
- települési – tájegységi értéktárhoz kapcsolódó események
- ünnepek-jeles napok: valláshoz, életmódhoz kötődő események
- nemzetiségi programok
- szellemi örökség átörökítése
- helyi intézményekhez/szervezetekhez kapcsolódó programok (pl. nyitott tájház, múzeumok éjszakája, kézműves-pajta)
- közösségi kiállítások

- helyi/térségi művészeti csoportok bemutatkozása, „seregszemléje”
- „ki-mit tud”

KONKLÚZIÓ

Kiemeltük, hogy az infrastruktúra nagyon fontos egy település közösségi életében, de ugyanannyira jelentős a megvalósuló közösségi programok tartalma, és az ott élő emberek közvetlen érintettsége („magukénak” érzik-e az eseményt?). Sok helyen a lakosok megszólítása is komoly kihívást jelent, ezért is ajánlatos nagyobb figyelmet fordítani a kisközösségek megszólítására és a szervezés-megvalósítás során a bevonásukra, mert ez az aktív részvételiség biztosítója. A civil szervezetek mellett nagy felelősség hárul a település közművelődési intézményére, az önkormányzat által fenntartott színterekben zajló szakmai munkára. Elhangzott, hogy a civilekkel kialakított partnerségi viszony több esetben „egyoldalúnak” vagy „hullámszónak” tekinthető, a kölcsönös segítség feltételei nem biztosítottak. Ezzel szemben a közösségi házakat éppen a helyi civil szervezetek tölthetnék meg élettel.

A *rendezvények témakörében* tárgyaltuk a helyi lakosok / látogatók közvetlen és a közvetett érintettségét. Utóbbi rávezetett az aktív / interaktív bevonódás fontosságára, ami a közösségépítés és fejlesztés kritériuma. A jó közösségi program nem csak „látogató” hanem „megvalósító” szerepet is kínál. A *társadalmi erőforrások* között a speciális szakmai tudást, az önkéntességet – mint humán tőkét, a kölcsönösség elvét, valamint a közösségekben rejlő cselekvési képességet hangsúlyoztuk ki.

Egy program tervezése során a megvalósítás pénzübeli, tárgyi és humán szükségleteit fontos átgondolni. A rendezvényeken felmerülő kiadások egyes tételei átfordíthatók akár emberi munkára (humán erőforrás szükségletek), vagy a legkülönbözőbb tárgyi, eszközbeli hiányok pótlására. (Pénzre van szükségünk, hogy kifizessünk egy fellépőt vagy a technikai költségeket, de pl. az étkezéshez vagy kézműves programhoz elsősorban alapanyag kell.) E logika mentén a támogatók (önkormányzat, helyi vállalkozók vagy akár a lakosság) nem csak „pénzt”, hanem „alapanyagot” is biztosíthatnak a közösségi programokhoz (élelmiszert, festéket, kreatív eszközöket adhatnak, vagy pl. átvállalhatják a versenyek/vetélkedők tárgyi díjazását stb.).

A programelemek megvalósítása során nagyobb hangsúly fordítható a környező települések kulturális csoportjainak bevonására és a tapasztalatcserére. Felmerült (újfent) egy civil adatbázis, valamint a tevékenységek bemutatását szolgáló platform kialakításának igénye, ahol ötleteket cserélhetnek, kapcsolatokat építhetnek, vagy egyszerű tanácsokat adhatnak-kérhetnek egymástól a térségben működő szervezetek.

Az események az aktív bevonás módszerével mozdíthatják elő a helyi társadalmi beágyazódást, egy-egy személyes vagy kiscsoportos szervezői feladat nyomán nőhet az elköteleződés. A valahová tartozás érzése az aktív, élményszerű közösségi folyamatokban segítheti a különböző korosztályok közötti együttműködések is. Mindezek arra hívják fel a figyelmet, hogy egy-egy települési rendezvény megszervezése kiváló eszközt kínál a lakosok és csoportjaik, a helyi civil szervezetek aktív szerepvállalására is. Ezt a rendezvények minél több olyan programelemmel biztosíthatják, melyben a helybeliek a megvalósítás cselekvő aktorai. E programok jellemzően a település a kulturális-közösségi tereihez kapcsolódnak.

Az aktivitás serkentése kapcsán említést tettünk az úgynevezett „*alacsony küszöbű*” *tevékenységek* fontosságáról. Ezek nem kívánják erő feletti anyagi, szellemi vagy fizikai erőforrásokat, ugyanakkor megszólíthatók velük a lakosok azon csoportjai is, akik jellemzően nem vesznek részt a közösségi programokban. Szó esett pl. az úgynevezett közösségi kiállításokról (helyi lakosok birtokában lévő fényképek, tárgyak, receptek stb. gyűjtése, tematikus bemutatása), mely akár önálló- akár kiegészítő programként is jól bevált számos településen (pl. házasság hetére esküvői fotók; idősek napjára

kézimunkák, viseletek, falvédők; szüreti felvonulásra szüreti fényképek vagy szüreteléshez használt eszközök kiállítása, – a bemutatott tárgyakhoz kapcsolódó kvízzjáték szervezése stb.). A kisközösségek részvételét fokozhatják a település sajátosságaira építő versenyek, „parasztolimpiák”, helytörténeti ki-
mit-tudok, vagy a tájhoz - életmódhoz, helytörténeti gyűjteményhez, értéktárhoz kapcsolódó játékos vetélkedők, „szellemi totó”-k, civil „piknik”, főzőversenyek, helyi receptgyűjtés, közösségi lekvárfőzés, palánta-csere akció, tavaszi árokpart-takarítás, utca-karbantartás / virágosítási verseny, települési dekorációk, de akár egy társasjáték-klub vagy baba-mama klub kialakítása stb..

Az aktivitást előmozdító programok segíthetik a régi- és az új lakosok közötti kapcsolatok kiépítését is, főként, ha a legifjabb generációra is figyelmet fordítunk. A tapasztalat azt mutatja, hogy a gyerekek szívesen barátkoznak korosztályukkal, érdeklődők az új dolgok iránt. A programalkotás során gondolhatunk rájuk akár mint az új infokommunikációs technológiák kiváló ismerőire és használóira. Segítségünkre lehetnek a digitalizációs feladatokban, a programok megörökítésében, vagy az on-line kommunikációban is.

Napjainkban nem a hangzatos fellépőket hirdető program a kuriózum, hanem az emberek találkozása, együttléte, személyes kapcsolataik erősítése és a közös cselekvés megvalósításának segítése. Tehát az utóbbi kapcsán van sok tennivalónk.